

Regeringskansliet

**Remiss angående SOU 2020:73 Stärkt äganderätt,
flexibla skyddsformer och naturvård i skogen,
regeringskansliets dnr M2020/01926**

LRF och LRF Skogsägarna (nedan kallat LRF) vill lämna följande synpunkter på rubricerad remiss.

Inledning

LRF anser inte att utredningen lever inte upp till utredningsdirektivet i fråga om stärkt äganderätt och växande bioekonomi.

Sveriges skogar ägs till 50% av enskilda skogsägare med familjer som bidrar med 60% av råvaran till bioekonomin. Det stora enskilda ägandet återspeglar sig i skogspolitiken som utformats utifrån den parlamentariska utredningen Skogspolitiken inför 2000-talet, SOU 1992:76, samt Skogsutredningen 2004, SOU 2005:39, med efterföljande riksdagsbeslut. Att uppnå de samhällliga målen måste ske genom att ta tillvara och uppmuntra engagemanget hos de som äger skogen med hänsyn till den grundlagsskyddade äganderätten. Det har varit en framgångsrik politik.

LRF vill fortsätta utveckla nuvarande skogspolitik. Skogsägare avstår frivilligt från att bruka delar av sin skog för att säkra miljö-, natur- och kulturvärden. Under senare år har myndigheternas tillämpning av lagar och förordningar resulterat i att den skogsägare som frivilligt bidragit mest till nämnda värden lider störst risk att på olika sätt bli av med sin skog eller hindras bruka den, i flera fall utan ersättning från staten. Ur naturvårdsperspektiv har det uppstått en kontraproduktiv situation samtidigt som äganderätten har försvagats. Det är i strid mot skogspolitikens intentioner att tillvarata skogsägarnas engagemang.

För att stärka utvecklingen av biologisk mångfald i Sveriges skogar med respekt för äganderätten förespråkar LRF att alla avsättningar ska ske genom frivilliga överenskommelser. Det premierar de skogsägare som vill utveckla olika värden i skog och skapar mer naturvärden i hela skogslandskapet, inte bara i avsatta områden. Upp till 60% av de områden staten idag köpt in som biotopskydd för att skydda dem från ägaren att bruka dem har idag eftersatt

skötsel som gör att de naturvärden som skulle skyddas håller på att förstöras¹. Uppgifter saknas om hur eftersatt skötseln är i andra avsatta områden. LRF förespråkar därför att avtalen mellan staten och skogsägaren för avsatta områden utformas med möjlighet till anpassad skötsel och brukande. Sammantaget förstärker LRF:s förslag både naturvård, äganderätt och utvecklingen av en bioekonomi.

Sammanfattning

LRF anser inte att utredningen lever inte upp till utredningsdirektivet i fråga om stärkt äganderätt och växande bioekonomi. Ökade insatser för en myndighetsdefinierad naturvård har getts alltför stor vikt, vilket i många fall motverkar ambitionerna om en stärkt äganderätt. De omfattande naturvårdssatsningarna motiveras ofta med att det är nödvändigt utifrån utredningens alltför långtgående tolkningar av Sveriges internationella åtaganden.

När utredningen vill sätta mål för skogen ska miljömålen sättas utifrån förslag från myndigheter och ett vetenskapligt råd, medan förslag till produktionsmål ska tas fram av en brett sammansatt intressentgrupp i ett skogsprogram. Med ett sådant tillvägagångssätt riskerar målen fortsatt bli oförenliga och konflikterna i skogen kommer att kvarstå. LRF föreslår istället att målen för produktion och miljö avvägs och beslutas samlat i en politisk process.

LRF ställer sig mycket positivt till förslaget att formellt skydd helt ska bygga på frivillighet, men anser att omfattande undantag från denna frivillighet riskerar göra att förslaget helt förlorar sitt värde.

Förslaget att utreda skattefrihet för intrångsersättning liksom förändrad beskattning av ersättning för naturvårdsavtal är bra.

LRF delar utredningens bedömning att nyckelbiotopsinventeringen står i strid med förvaltningslagen och att den därför bör upphöra. Skogsägare bör kunna ansöka om att få tidigare registrerade nyckelbiotoper avregistrerade om staten inte vill ge dem ett formellt skydd.

LRF menar att skogsägare ska ha rätt att fortsätta med sin pågående markanvändning tills staten visar goda skäl för motsatsen. Det följer av 2 kap 15 § regeringsformen. Utredningsansvaret när pågående markanvändning begränsas ska därmed ligga på den som orsakar intrånget. LRF ställer sig starkt kritiska till ett nytt kunskaps- och redovisningskrav i skogsvårdslagen eftersom förslaget riskerar medföra ökad byråkrati och större kostnader vid avverkningar. LRF är även starkt kritiska till förslaget att en

---

¹ [Pressmeddelande Skogsstyrelsen 4 oktober 2019](#)

avverkningsanmälan inte längre ska betraktas som en anmälan enligt 12 kap 6 § miljöbalken, och föreslår istället att samrådskravet enligt miljöbalken inte alls ska omfatta skogsbruksåtgärder.

LRF ser förslaget om ”naturmiljöbeskrivning” på enskilt ägd mark som en misstroendeförklaring mot skogsägare som i många fall själva tagit fram ett underlag i form av en skogsbruksplan.

LRF ser förslaget om ytterligare mycket omfattande avsättningar i fjällnära skog som misshushållning med statliga medel. Förslaget riskerar att försvåra för människor att bo och verka i fjällkommunerna. I den mån nya avsättningar ska göras i området bör det förutsätta skogsägarens medgivande.

LRF ställer sig tveksamma till utredningens slutsatser kring turism som ett alternativ till skogsbruk för att uppnå en växande bioekonomi. Flertalet avsatta områden har mycket liten betydelse för turismen. Skogsbruk och turism kan ofta förenas och regionalt kan skogsbruket snarare förstärka turismens möjligheter genom infrastruktur, ekonomisk säkerhet och en aktiv bygd.

Utredningens har en bristfällig konsekvensanalys för sysselsättning, klimat och landsbygdsutveckling. Likaså saknas analyser av alternativa lösningar för stärkt äganderätt, miljöhönsyn och skogens möjlighet att bidra till en bioekonomi. Den brukningsbara skogen fungerar som en säkerhet i annat företagande på landsbygden. De långsiktiga effekterna för landsbygden av att stora områden inlöses belyses ej. Ytterligare en effekt av omfattande avsättningar i fjällnära skog är att det möjliggör för skogsbolag att köpa upp enskilt ägd skog i andra delar av landet. Därmed minskar den familjeägda skogen, vilket i sin tur ytterligare negativt påverkar förutsättningar för företagande och boende på landsbygden.

Övergripande synpunkter

Bristande förslag kring stärkt äganderätt

LRF anser inte att utredningen lever upp till utredningsdirektiven vad avser uppdraget att lämna förslag som stärker äganderätten och bidrar till en växande bioekonomi. Skulle alla förslag i utredningen genomföras med utgångspunkt i utredarens bedömningar skulle tvärtom den enskildes möjlighet att bruka sin skog och göra egna val i skogsbruket försvåras.

Utredningen har inte i tillräcklig grad analyserat i vilka avseenden äganderätten försvagats och vad som är skälet till att regeringen ansåg att en äganderättsutredning var nödvändig. LRF menar att äganderätten i första hand försvagats genom myndighetsutövning och genom att myndigheterna tolkat

lagstiftning på ett annat sätt än vad som avsetts. Trots detta har utredningen lagt stor tyngd vid myndigheternas inlagor i utredningens slutsatser och förslag. Myndighetsutövningens äganderättsliga konsekvenser behöver analyseras bättre och bristerna behöver åtgärdas. Det kan handla om ny lagstiftning i de fall en olycklig lagtolkning fått genomslag i praxis, men också genom styrning i form av regleringsbrev, uppdrag, budget mm. Den nya förvaltningslagen behöver få större utrymme i myndighetsutövningen.

Utöver vad utredaren föreslår bör följande äganderättsreformer utredas eller genomföras:

- Begränsa föreskrifterna i skogsvårdslagen. Detaljerade föreskrifter minskar skogsägares möjligheter att göra egna val och prioriteringar i hänsynen.
- Ta bort kravet på samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken för skogsbruksåtgärder (se förslag under kap 14)
- Tydliggör att utredningskravet och bevisbördan ligger på staten (eller den som orsakar inskränkningen) vid inskränkningar som innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras.
- Ge staten kostnadsansvar för markägares domstolskostnader i mål där staten felaktigt inskränkt pågående markanvändning.
- Avregistrera nyckelbiotoper som inte prioriteras för skydd (se förslag under kap 12)
- Utred om restriktioner kan tas bort i områden med restriktioner som inte anses ha sådan betydelse för biologisk mångfald och ekosystemtjänster att de kan tillgodoräknas internationella åtaganden (se förslag under kap 8).
- Lagstifta om begränsningar kring miljöorganisationers och allmänhetens klagorätt. Begränsa tolkningen av Århuskonventionen till dess ursprungliga syfte. Undvik att fördröjningar och begränsningar av enskilda avverkningar kan ske genom att vem som helst utan kostnad kan överklaga en vanlig avverkning.
- Utveckla instruktioner till myndigheter för att tydligare beakta äganderätten i beslut och ställningstaganden.

Felaktiga tolkningar av internationella åtaganden präglar utredningens slutsatser

Utredningen har tagit sin utgångspunkt i att Sverige inte alls klarar sina internationella åtaganden och att väldigt mycket återstår. LRF menar att detta är en helt felaktig slutsats som mynnar ut i en mängd onödiga förslag som i praktiken riskerar att styra markanvändningen i en riktning skogsägare inte själva kan välja. Det gäller exempelvis förslag om åtgärder för att stärka representativiteten och konnektiviteten i avsatta områden, bristanalys för biologisk mångfald i skogen och ett av ”experter” föreslaget nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen.

Slutsatsen leder också till omfattande insatser kring skydd av natur – insatser som minskar möjligheterna att nå de högt ställda förväntningarna på en växande bioekonomi. Att en stor del av det föreslagna naturskyddet ska kunna ske genom tvång motiveras felaktigt utifrån slutsatserna om vad som krävs utifrån de internationella åtagandena.

Genom att övertolka de internationella åtagandena och sätta större krav än andra länder riskerar vi att frånsäga oss nationellt självbestämmande.

Bristande hänsyn till familjeskogsbrukets behov

Några av de lättnader och reformer som föreslås tycks främst syfta till att tillgodose storskogsbrukets behov samtidigt som de pålagor och administrativa bördor som tillkommer ofta drabbar mindre enskilda skogsägare hårdast. Det finns exempelvis ingen stor efterfrågan att sänka lägsta tillåtna slutavverkningsålder bland enskilda skogsägare. Naturmiljöbeskrivningar som i praktiken riskerar att bli styrande föreslås göras endast på enskilt ägd mark oavsett om skogsägaren önskar det eller inte. Motsvarande inventering föreslås inte på bolagsmark. Även kunskapskrav och det krav på naturvärdesinventeringar som riskerar bli följderna blir betydligt mer betungande för enskilda skogsägare. Detta eftersom man ofta saknar specialistkunskap och eftersom det påverkar avverkningsnettot mer på mindre avverkningar.

När alltmer skog föreslås bli formellt skyddad är risken stor att ägandet av skogen förskjuts till skogsbolagens fördel och på bekostnad av enskilda skogsägare. Skogsbolag som avstår skog för reservat har enligt jordförvärvslagen möjlighet att köpa ny skog. Enskilda skogsägare har sällan möjlighet att konkurrera på lika villkor som skogsbolag när skogsfastigheter även kan säljas till juridiska personer. Det gör att utvecklingen bidrar till att en större andel av skogsmarken kommer att ägas av skogsbolag.

Skogsbruket är ofta en viktig del av försörjningen och säkerheten för jordbrukare och för annat företagande på landsbygden. För att bibehålla en levande landsbygd och de naturvärden som är beroende av jordbruket måste därför även förutsättningarna för ett aktivt familjeskogsbruk beaktas. Ett minskat enskilt ägande av skog innebär en långsam utarmning av möjligheten till övrigt företagande, inte minst på landsbygden.

Målavvägningar bör hanteras samlat i en politisk process

Utredningen lämnar inga förslag på vilka avvägningar som bör ske mellan mål för produktion och biologisk mångfald eller hur Sveriges internationella åtaganden ska tolkas. Samtidigt anser man att målen bör beslutas politiskt och lyfter det äganderättsliga problemet som uppstår när politiken lämnar till

myndigheter att hantera mycket ambitiösa mål utan att anslå medel till att genomföra dem.

LRF anser att de motsridiga målen är ett viktigt skäl till konflikterna i skogen och utgör ett stort problem för skogsägare. Vi delar bedömningen att målen måste beslutas politiskt men anser att det måste ske samlat och på ett sätt som gör målen förenliga. Målen kan inte utredas var och ett för sig.

LRF anser därför att hur Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden om biologisk mångfald, vilka miljömål för skogen vi ska sträva mot samt vilka mål vi ska ha för produktion och bioekonomi måste beslutas samlat i en politisk process.

Synpunkter på respektive avsnitt och förslag

Kap 5. Äganderätt

Avsnittet har en alltför snäv syn på äganderätten, vad som påverkar den och i vilka avseenden äganderätten förändrats. Äganderätten påverkas inte bara av lagarna, utan även av hur myndigheterna tillämpar dem. Det som upplevs som förskjutningar av äganderätten handlar i stor utsträckning om förskjutningar av myndigheternas tillämpning. Det gör att lagstiftning som styr myndigheternas tillämpning blir avgörande för äganderättens innebörd. Här har Förvaltningslagen en central roll och LRF menar att den nya förvaltningslagen inte fått tillräckligt genomslag i myndigheternas tillämpning. Miljöbalken och annan lagstiftning tolkas ofta oberoende av förvaltningslagen och grundlag vilket leder till bristande rättssäkerhet för den enskilde.

Kap 8. Svensk miljöpolitik och Sveriges internationella åtaganden om biologisk mångfald

I utredarens uppdrag låg att lämna förslag på hur internationella åtaganden ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi. I uppdraget ligger enligt LRF:s bedömning att föreslå ett sätt att uppfylla åtagandena som möjliggör en växande bioekonomi. Detta har utredningen inte gjort. Istället har man utan egentliga ifrågasättanden valt de tolkningar som tidigare gjorts av myndigheterna och som skulle leda till omfattande negativa konsekvenser för bioekonomin. Detta är mycket olyckligt och får stora konsekvenser för de förslag utredningen lägger. LRF väljer nedan att särskilt kommentera tolkningen av Aichi-mål 11 inom konventionen för biologisk mångfald och tolkningen av EU:s livsmiljödirektiv.

Internationella mål om skyddad natur (främst Aichi-mål 11)

Målet om skydd av natur från konventionen om biologisk mångfald (CBD) övertolkas i flera avseenden. Exempelvis menar utredningen att 17 procent av skogen måste skyddas, oberoende av skyddet i andra naturtyper, samtidigt som man menar att många skogstyper är underrepresenterade för att klara målet. Detta trots att den enda riktlinje CBD angett om representativitet är att minst 10 procent ska bevaras i varje ekoregion.

Vidare anser utredningen att Sveriges bevarade skogsområden inte är tillräckligt "väl förbundna" trots att huvuddelen av den svenska naturen, till skillnad från många andra länders natur, utgörs av skogar som på olika sätt är viktiga för biodiversiteten och redan idag bidrar till en grön infrastruktur för skogens arter.

Vi delar inte alls utredningens bedömning att ett skogsområde måste utgöra en "skoglig värdekärna" för att kunna tillgodoräknas målet. Exempelvis våtmarksimpediment måste anses särskilt viktiga för flera ekosystemtjänster och bör därför räknas med.

EU har nu i sin biodiversitetsstrategi till 2030 som mål att 30 % av naturen ska skyddas. Skulle endast "värdekärnor" kunna tillgodoräknas målet skulle ett mål om 30 % på EU-nivå givetvis vara fullständigt orealistiskt. Detta eftersom naturen i EU inte till närmelsevis utgörs av 30% värdekärna.

Med ett mål på 30% skydd är det helt nödvändigt att Sverige, liksom andra länder, använder de internationella definitionerna på vad som är skyddad natur.

LRF:s förslag kring rapportering av skyddad natur

Vad som kan tillgodoräknas våra internationella åtaganden bör utredas i särskild ordning av en instans som är oberoende av den tidigare rapporteringen.

Utgångspunkten bör vara att områden med restriktioner på markanvändningen bör räknas med om dessa restriktioner har betydelse för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Saknas den betydelsen bör man istället utreda om restriktionerna kan tas bort.

Finns administrativa hinder för att skyddsformer ska kunna tillgodoräknas bör man utreda hur sådana hinder kan undanröjas istället för att utesluta skyddsformerna.

EU:s livsmiljödirektiv

Utredningen drar felaktigt slutsatsen att EU:s livsmiljödirektiv innebär ett åtagande att alla utpekade naturtyper och arter ska ha gynnsam bevarandestatus. Av detta följer den helt orimliga bedömningen att mer än 2

miljoner hektar naturskog måste skapas och bevaras för att åtagandet ska ha nåtts. Det hela bygger på misstolkningar i flera led.

- EU:s livsmiljödirektiv ställer inget krav på gynnsam bevarandestatus. Däremot ställs krav på att vidta åtgärder med syfte att nå gynnsam bevarandestatus, vilket är något helt annat. I EU:s biodiversitetsstrategi sätts målet att 30% av naturtyperna och arterna ska ha gynnsam bevarandestatus till år 2030. Sett till detta är det en ytterst märklig tolkning att Sverige skulle ha ett åtagande om att 100% ska ha gynnsam bevarandestatus.
- Sveriges rapportering av bevarandestatus till EU (enligt artikel 17 i livsmiljödirektivet) avviker från hur andra länder rapporterar och är helt missvisande. Det ger en bild av att betydligt större arealer än vad som skulle behöva vara fallet saknas för att uppnå gynnsam bevarandestatus. Sverige (genom Artdatabanken) sätter som referensareal att naturtypsklassad skog ska utgöra minst 20 % av respektive naturtyps förekomst i ett tänkt förindustriellt tillstånd för att naturtypen ska ha gynnsam bevarandestatus. Denna referensnivå gör att ca 2,5 miljoner hektar naturtypsklassad mark saknas för gynnsam bevarandestatus. Andra länder sätter vanligen referensarealen till arealen då EU-direktivet började gälla i landet.
- Siffran 20% av förindustriellt tillstånd saknar vetenskaplig grund. Angelstam m.fl.² föreslår visserligen att 20% av ursprunglig miljö behöver bevaras för att de mest känsliga arterna ska kunna överleva långsiktigt. Men de bedömer samtidigt att en stor del av detta kan tillgodoses i vardagslandskapet. Det saknas således vetenskapligt stöd för att 20% behöver vara miljöer som uppfyller nuvarande kriterier för naturtyper.
- Angelstams bedömning att 20 % ursprunglig miljö behövs är ifrågasatt³ och bygger på ett felaktigt antagande. De studier som visar på tröskelvärden på 10-30% som Angelstam bygger sitt antagande på handlar om tröskelvärden för lämplig miljö för vissa arter vilket är något helt annat än ursprunglig miljö. Empiriska studier om lämplig miljö finns främst för fåglar som till stor del kan tillgodgöra sig tillgångar i vardagslandskapet.

---

² Angelstam, P., Andersson, L. 1997. I vilken omfattning behöver arealen skyddad skog i Sverige utökas för att biologisk mångfald skall bevaras? SOU 1997:98, Bilaga 4,

³ T.ex. Ranius & Jonsson 2007, Theoretical expectations for thresholds in the relationship between number of wood-living species and amount of coarse woody debris: A study case in spruce forests , Journal for nature conservation 15 (2007) s 122

Kap 9. En tydlig skogspolitik för biologisk mångfald och växande cirkulär bioekonomi

9.3 Nationell samordnare för skogsprogrammet

LRF anser det som viktigt att skogsprogrammets vision kvarstår och att det finns en tydlig politisk inriktning kring vad programmet ska uppnå.

LRF ställer sig tveksamma till en breddning av programmet eftersom risken är stor att man då tappar fokus på uppdraget om en växande bioekonomi. Övriga frågor kan hanteras inom programmet i den mån det behövs för att förhindra begränsningar för en växande bioekonomi.

9.4 En växande cirkulär bioekonomi med bas i skogen

LRF delar utredningens bedömning att det behövs ett mål för hållbar tillväxt i skogen. För att ett sådant mål ska ha betydelse krävs dock att tillväxt- och miljömålen balanseras mot varann och att de inte blir oförenliga. Tillväxtmålet kan inte heller sättas utifrån nuvarande miljömål för skogen som LRF anser vara teoretiskt onåbara. Målen för skogen måste därför sättas i en helhet vilket innebär att en översyn av miljömålen för skogen är nödvändig.

Styrmedel för ett tillväxtmål måste fokusera på att undanröja hinder för tillväxt – inte styra enskilda skogsägare att producera mer. Annars riskerar skogsägarens möjlighet till fria val även inskränkas utifrån tillväxtmålet.

LRF är kritiskt till att tillväxtmålet ska föreslås inom det nationella skogsprogrammet med ett brett deltagande. Det riskerar att förhindras av låsningar mellan intressentgrupper. Tillväxtmål och miljömål som balanseras mot detta bör förhandlas politiskt i en samlad process, och utmynna i en överenskommelse som sträcker sig över mandatperioderna.

LRF ser positivt på satsningar på naturturism, men ställer sig tveksamma till att man inkluderar det i bioekonomin och att det framställs som ett alternativ till skogsbruk.

Begreppet bioekonomi skapades i relation till ”fossil ekonomi” dvs med syftet att fossilbaserade produkter skulle ersättas med biobaserade. Genom att även räkna in turism i bioekonomin ersätter man inga fossila produkter utan man riskerar istället att öka resandet och därmed fossilanvändningen. Ökad turism i Sverige är välkommet, men genom att ge den samma status som exempelvis skogsprodukter inom begreppet bioekonomi eroderar man begreppet och minskar möjligheterna att faktiskt fasa ut fossila produkter.

Ytterligare ett problem med att ersätta pågående markanvändning med turism är äganderättsligt. Det är långtifrån säkert att det är den skogsägare som förlorar brukanderätten som är den som tjänar pengar på turismen eller att

denne vill eller har personliga förutsättningar för att bedriva turismverksamhet. Förslagen som syftar till att ersätta skogsbruk med turism rimmar därför dåligt med direktivens förväntningar om stärkt äganderätt. Turismsatsningar måste istället bygga på frivilliga överenskommelser och avtal mellan turismföretagare och markägare. Detta kan givetvis inbegripa hur skogen sköts.

9.5 Regelförenklingar för skogsbruket

LRF anser inte att förslagen om förändringar av lägsta tillåtna slutavverkningsålder eller lättnader vad gäller granplantering på före detta åkermark är prioriterade regelförenklingar för det enskilda skogsbruket men har heller inga invändningar.

9.6 Rådgivning för produktion, naturvårdande skötsel, miljöhänsyn och klimatanpassning i skogsbruket

LRF tillstyrker förslaget om rådgivningskampanj.

9.7 Klövviltförvaltning

Viltbetesproblematiken är ett av de största hindren för att möjliggöra både en stärkt biologisk mångfald och en ökad produktion. Det begränsar också skogens stora klimatnytta och skogsbrukets lönsamhet. Större kraft borde därmed ha lagts på viltfrågan.

LRF tillstyrker förslaget att utreda möjligheterna till olika incitament samt regelförändringar för att minska skadenivåerna. Det är även positivt att utredningen föreslår att man ska ta fram rådgivningsbudskap och genomföra rådgivning om klövviltförvaltning liksom skogsskötselprogram för hållbar skogsskötsel, minskade skador på skog och ökade fodermängder.

Det bör dock klargöras att anpassade fodermängder i skogsbruket och viltförvaltning inte går att åtgärda i samma tidshorisont. Om vi vidtar åtgärder i skogen nu så ger det effekter på viltet om 10 – 15 år. Men viltstammar kan förändras radikalt på 3 – 5 år. Viltstammarna behöver sänkas nu, så att det uppkommer ett tidsfönster där skog och övrig vegetation kan återhämta sig, för att på lång sikt kunna hålla något mer vilt än de låga stammar vi behöver ha nu.

Förslagen är därmed inte tillräckliga. Regeringen måste ta initiativ för en viltförvaltning som möjliggör förnyring med alla våra trädslag.

9.9 Mer kunskap behövs för att avgöra hur Sverige uppfyller åtaganden om bevarande av biologisk mångfald

LRF anser inte att inrättandet av ett vetenskapligt råd för biologisk mångfald kan besvara frågan om hur Sverige uppfyller sina internationella åtaganden. Frågan kan inte besvaras enbart vetenskapligt utan måste avgöras politiskt. Detta utesluter givetvis inte att forskare tas till hjälp för underlag och att göra naturvården så effektiv som möjligt.

LRF avstyrker förslaget att ge Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU i uppdrag att analysera representativiteten och konnektiviteten för de skogar som är avsatta för naturvård. Uppdraget bygger på en olycklig tolkning av internationella åtaganden och är inte nödvändigt för att åtagandena ska uppfyllas. Det riskerar att styra mot avsättningar som skogsägare inte önskar istället för att tillgodose förväntningar om att skydd av natur ska byggas på frivillighet.

Även uppdraget att analysera förekomst av höga naturvärden på improduktiv skogsmark är olämpligt om avsikten är att bara skyddade impediment med höga naturvärden ska kunna tillgodoräknas internationella mål om skydd. Om uppdraget ska genomföras bör utgångspunkten vara en annan; att analysera vilka impediment som saknar sådana värden som gör att restriktionerna de omfattas av är motiverade.

LRF ställer sig även kritiska till uppdraget att genomföra en bristanalys för biologisk mångfald i skogen utifrån utredningens utgångspunkter. Hur mycket natur som behöver avsättas kan inte avgöras vetenskapligt. Det handlar istället om en ambitionsnivå som måste avvägas politiskt mot andra samhällsmål. Att med statliga direktiv låta genomföra en bristanalys med biologisk mångfald som enda utgångspunkt kommer att vilseleda.

9.10 Ett politiskt ställningstagande om hur Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden om biologisk mångfald i skogen

LRF delar utredningens bedömning att uttolkningen av Sveriges internationella åtagande måste ske genom ett politiskt ställningstagande. Ett sådant ställningstagande kräver dock ett underlag. Det är därför olyckligt att utredningen till stor del gjort uttolkningar av åtagandena på ett sätt som strider mot utredningsdirektivet. Regeringen har nu lämnat i uppdrag åt Naturvårdsverket att föreslå hur Sverige kan redovisa skyddade områden på ett sätt som mer överensstämmer med andra länder i EU. Det kan utgöra ett underlag för ett politiskt ställningstagande. Därtill måste även Sveriges unika rapportering enligt EU:s livsmiljödirektiv ses över.

Som framgår nedan föreslår LRF att ställningstagandet ska behandlas som en delfrågeställning i en politisk process, där målen kring skogen hanteras samlat.

I avsnittet lämnar utredningen förslag på vad som bör prioriteras i uppfyllandet av de internationella åtagandena. Detta bör man bortse ifrån eftersom sådana bedömningar förutsätter att ett ställningstagande först gjorts.

9.11 Ett nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen

LRF ifrågasätter behovet av ett nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen med utredningens utgångspunkter. Behovet av ett eventuellt sådant handlingsprogram kan inte bedömas före ett politiskt beslut om hur Sveriges internationella åtaganden ska tolkas. LRF bedömer tillsvidare att det är obehövligt.

Knutet till handlingsprogrammet behandlar utredningen flera förslag som med fördel kan behandlas oberoende av ett handlingsprogram.

Viktigast är förslaget om ett arbetssätt som bygger på frivillighet där markägarinitiativ utgör grunden för myndigheternas arbete med formellt skydd. LRF ser mycket positivt på förslaget som sådant.

Förslaget riskerar dock att helt tappa sin betydelse om man samtidigt, som utredningen föreslår, anger att vissa skogstyper generellt har så höga naturvärden att de kan skyddas med tvång. Utöver den fjällnära skogen (525 000 ha) pekar här skogsutredningen ut skogstyper motsvarande 111-170 tusen hektar produktiv skogsmark som ska prioriteras i naturskyddet, vilket skulle innebära att frivilligheten bara skulle vara något som finns på papperet. Slutsatsen att frivillighet inte kan tillämpas vad gäller dessa skogar bygger åter på den felaktiga bedömningen att det krävs för våra internationella åtaganden.

LRF menar att det inte finns skäl att göra några generella undantag från frivilligheten för någon specifik skogstyp på enskilt ägd mark. Expropriationsrätten bör kunna tillämpas när det i det enskilda fallet står utom tvivel att bevarandet av ett specifikt område är nödvändigt utifrån våra internationella åtaganden. Det gäller främst tidigare oskyddade Natura 2000-områden och andra områden som inte kan brukas till följd av EU:s fågel- respektive livsmiljödirektiv. I övrigt bör tvång endast kunna tillämpas i exceptionella fall.

Ett arbetssätt som helt bygger på frivillighet försvåras om avsättningsars lokalisering i landskapet prioriteras i naturskyddet. Kunskapen om hur skyddade områden bäst väljs utifrån deras lokalisering är begränsad. Därför har man sannolikt mer att vinna på att prioritera avsättningar av områden med höga naturvärden där markägaren ställer sig positiv till avsättningen.

LRF ställer sig positiva till att Sveaskogs mark används som bytesmark i samband med reservatsbildning.. Det förutsätter sannolikt ett system med trepartsbyten. Möjlighet att erbjuda ersättningsmark kan underlätta ett arbetssätt vid skydd av natur som helt bygger på frivillighet.

LRF delar helt utredningens syn att naturvårdande skötsel av befintliga avsättningar bör prioriteras i naturvårdsarbetet. Naturvårdande skötsel har en potential att öka naturvärdena utan att det står i konflikt med produktionen. Skogsstyrelsen bedömer att skötseln är eftersatt i mer än hälften av de områden

de skyddat formelltoch i vart tredje område är behoven så akuta att de utgör ett hot mot naturvärdena. Detta är således en angelägen prioritering. Kommande avsättningar bör utgå från möjligheten till fortsatt brukande och skötsel, se 10.3

LRF tillstyrker förslaget om uppdrag att utveckla åtgärder för att hantera omfattande skador på skog i skyddade områden.

LRF:s förslag på handlingväg för att avväga miljömål och produktion

LRF ser det som mycket angeläget att hitta en balans där miljö- och produktionsmål inte blir oförenliga. Att dagens mål är helt oförenliga bidrar starkt till konflikterna kring skogen och begränsar möjligheterna att hitta synergier och innovativa lösningar för att nå målen. Man går därmed miste om själva vitsen med målstyrning.

För att möjliggöra förenliga mål måste produktions- och miljömål hanteras politiskt i ett sammanhang. LRF föreslår därför en politisk process som syftar till att hitta avvägningar mellan produktions- och miljömål och som gör dem möjliga att förena. I detta ligger att se över dagens miljömål Levande Skogar, m.fl. mål som berör skogen samt lämna förslag på hur Sverige ska leva upp till sina internationella åtaganden liksom att föreslå vilka mål vi ska ha för skogsproduktion och bioekonomi.

Det är angeläget att det sker genom en bred politisk överenskommelse eftersom denna typ av mål kräver långsiktighet.

Kap 10. Nya och utvecklade skydds- och ersättningsformer

10.2 Frivilligt formellt skydd som det huvudsakliga arbetssättet för skydd av skog

LRF ställer sig mycket positiva till att arbetssättet vid skydd av skog i huvudsak ska förutsätta en helt frivillig överenskommelse mellan markägare och myndighet. Som redogjorts för i avsnitt 9.11 ovan förutsätter principen dock att man utesluter eller kraftigt begränsar undantagen från frivillighet. Annars kommer principen om frivillighet bli betydelselös.

Ett system där skogsägare kan känna sig trygga med att man aldrig förlorar brukanderätten till sin mark om det inte är ens egen önskan torde bidra till en mer positiv inställning till naturvård och en ökad vilja att bevara naturvärden i skogen. Det ger ökad motivation att låta naturvärden utvecklas i skogen både för den som vill få sin skog avsatt mot ersättning och den som inte vill det. Sammantaget kommer det bidra till mer naturvärden jämfört med nuvarande politik där naturvärden har kommit att bli en risk.

10.3 Nya sätt att skydda skog

LRF ser positivt på förslaget att biotopskyddsområden som beslutas i det enskilda fallet ska kunna inkludera fler miljöer än vad dagens bestämmelser tillåter. Det förutsätter dock att principen om frivillighet tillämpas.

Även förslaget om att kunna teckna naturvårdsavtal för förstärkt hänsyn är positivt. Det är dock olyckligt att utredaren anger att ”en utgångspunkt bör vara att staten endast ska ersätta en markägare för sådan hänsyn som går utöver vad som generellt sett kan förväntas inom ramen för sektorsansvaret”. Staten har ingen skyldighet att avtala om något man inte önskar. Det torde därmed knappast vara ett problem att man avtalar om hänsyn som ändå skulle ha tagits. Instrumentet bör användas där nyttan av extra hänsyn är mycket stor, där det är ett kostnadseffektivt sätt att bevara skyddsvärda arter och i andra liknande situationer. LRF ser det som självklart att skogsägaren då ska kunna ersättas för all hänsyn utöver vad lagen kräver. Det torde i många fall innebära ett långt mer kostnadseffektivt naturskydd än att förbjuda all markanvändning.

Man skulle i många fall kunna få ut betydligt mer av naturvårdsresurserna genom att avtala om kombinerade mål istället för att skogsbruk helt utesluts. Avtal om förstärkt hänsyn och kombinerade mål kan därför med fördel användas även för naturvårdsanpassat kontinuitetsskogsbruk, förlängda omloppstider mm. För att det ska få genomslag krävs dock marknadsmässig ersättning.

10.4 Ersättning för naturvård

LRF ställer sig positivt till att låta utreda frågan om skattefrihet för intrångsersättning. En viktig aspekt att se över i en sådan utredning är hur olika fastighetsägare påverkas. Fastighetsägare kan påverkas olika beroende på till exempel huruvida fastigheten är belånad eller ej, hur länge fastigheten ägts, vilka åtgärder som fastighetsägaren låtit göra på fastigheten med mera.

En fastighetsägare som får hela, eller del av, sin fastighet inlöst förlorar inte enbart marknadsvärdet för fastigheten i sig. Förlust av fastigheten kan även leda till försämrade lånevillkor för eventuella kvarvarande fastigheter. En utredning bör därför särskilt se över om ersättningen ska vara 100% av marknadsvärdet eller om beloppet bör vara högre.

Det är angeläget att ersättningen från naturvårdsavtal ses över. LRF skulle helst se en modell som ger årlig avkastning för avsättning/naturvårdande skötsel på den areal som påverkas.

LRF är dock positiva till de båda förslagen som presenteras. En kapitalbeskattnings vore önskvärd, men även alternativet om att ersättningen ska kunna periodiseras under en längre period är ett bra förslag. Det är därför mycket välkommet om frågan utreds.

10.5 Skyddad natur kan spela en aktiv roll för landsbygdsutveckling

LRF anser att förslaget att några ekoparker görs om till nationalpark förutsätter hänsynstaganden som inte beaktats i utredningen. Det är angeläget att sådana nationalparker inte innebär att enskilt ägd mark kring Ekoparkerna blir inlöst mot markägarens vilja eller att brukandet på dessa fastigheter omöjliggörs.

Ekoparkerna har varit ett effektivt sätt att kombinera naturvård med brukande och har inspirerat flera skogsbolag att göra motsvarande landskapstäckande avsättningsformer. Flera av ekoparkerna har en mycket rik biologisk mångfald tack vare kombinationen av brukande och naturvård. Exempelvis i Hornsö ekopark finns ett mycket stort antal sällsynta och rödlistade insektsarter som sannolikt skulle försvinna om skogen lämnades för fri utveckling.

LRF ser positivt på förslag om att analysera hinder och möjligheter till turism i skyddade områden samt att man ser över sin vägledning om föreskrifter med hänsyn till detta. Viktigt här är dock att beakta markägarens intressen och att reservatsbildningen inte medför att andra än markägaren ges rättigheter som annars hade tillhört markägaren.

Kap 12. Förutsättningarna för nyckelbiotopsregistreringar

LRF delar utredningens bedömning att nyckelbiotopsinventeringen saknar stöd i förvaltningslagen och att den därmed bör upphöra. Konsekvenserna för skogsägare av inventeringen blir oproportionerliga i förhållande till vad samhället eventuellt vinner.

LRF anser dock att utredningens förslag att gallra befintligt nyckelbiotopsregister på uppgifter som innebär en sammanvägd bedömning är ineffektivt, det tillgodoser inte behovet av proportionalitet och kommer att fortsatt vara ett register över beslut. Alla objekt i registret finns nämligen där för att man gjort en sammanvägd bedömning. Även om bedömningen av om ett objekt är nyckelbiotop eller objekt med naturvärde kommer det ofta gå att utläsa att det är en nyckelbiotop och registreringen medför därmed samma konsekvenser för skogsägare. En gallring på samtliga uppgifter som utgör en samlad bedömning skulle också innebära att mycket information går förlorad.

LRF:s förslag kring hantering av tidigare registrerade nyckelbiotoper

LRF föreslår att de skogsägare som inte avser att avsätta skogen frivilligt ska kunna ansöka om att få sina objekt borttagna från registret. Staten bör då, från inkommen ansökan, få två års rådrum, att antingen ge skogsområdet ett formellt skydd, utifrån princip om frivillighet, eller att avregistrera biotopen.

Vår bedömning är att ett sådant förfarande vore proportionerligt och att huvuddelen av informationen i registret därmed kan kvarstå.

12.8 Staten bör ta ansvar för brukningsenheter med stor förekomst av utvecklade naturvärden

LRF ser positivt på förslaget att brukningsenheter som till stor del utgörs av områden med utvecklade naturvärden fortsättningsvis bör prioriteras för formellt skydd när markägaren så önskar. Här är det viktigt att man inte bara begränsar sig till registrerade nyckelbiotoper. Det är viktigt att den som till följd av höga naturvärden inte kan bruka betydande delar av sin mark erbjuds ersättning av staten. Det är angeläget för att naturvärden fortsatt ska kunna utvecklas i skogarna utan att det blir en ekonomisk belastning för den som låtit värdena utvecklas.

Kap 13. Kunskaper om naturvärden i skogen

Utredaren gör bedömningen att miljöbalkens kunskapskrav inte tar någon hänsyn till om en verksamhet innebär pågående markanvändning eller inte. LRF ser denna bedömning som felaktig och anser att den riskerar att på ett allvarligt sätt urvattna äganderätten. Utgångspunkten bör vara att man har rätt att fortsätta med sin pågående markanvändning tills staten visar goda skäl för motsatsen. Detta är en följd av grundlagsbestämmelsen i 2 kap 15 § regeringsformen där det anges:

”Vars och ens egendom är tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen”.

Vid ett förfogande som innebär att det allmänna inskränker markanvändningen ligger det således på den part som orsakar inskränkningen att visa att angelägna allmänna intressen föreligger. Regeringsformen har här företrädare framför miljöbalken. Se bifogat yttrande om kunskapskravet av Karin Åhman (professor i statsrätt) och Girion Blomdahl (advokat och doktorand i fastighetsrätt).

Kap 14. Hur kunskapsunderlag om naturvärden ska tas fram och hanteras

Att ha goda kunskaper om sin egen skog och hur skogen bäst brukas är en stark drivkraft hos många skogsägare. Svenska skogsägare har generellt en hög kunskapsnivå. Kunskap är viktigt för både god skogsvård och miljö. Det är därför positivt att utredningen föreslår en rådgivningssatsning. Det skulle dock

vara möjligt att ytterligare stimulera till kunskapsuppbyggnad genom riktade informationsinsatser.

Det måste dock finnas en acceptans för att skogsägare har olika ambitioner kring kunskapsuppbyggnad. Kunskap bör ses som en del av sektorsansvaret där några skaffar sig mycket stor kunskap medan andra har lägre ambitioner. Man kan inte förvänta sig att varje skogsägare ska skaffa sig djupa kunskaper för att få bedriva skogsbruk.

14.1 Ett kunskapskrav i skogsvårdslagen

LRF är starkt kritiska till förslaget om ett nytt kunskapskrav i skogsvårdslagen, ett förslag som lika mycket är ett redovisningskrav. Det går utifrån utredningens texter inte att förutse vad ett sådant kunskaps- och redovisningskrav kan innebära när rättspraxis satt sig. Man kan dock förutsätta att gränserna för kunskapskravet kommer att testas av myndigheterna. Kommer man kräva kostsamma artinventeringar? Kommer man kräva inventeringar av personer med specialkompetens? Risken är en ökad byråkrati och större kostnader vid avverkningar. Det drabbar särskilt enskilda skogsägare och mindre avverkningar. Det finns också en betydande risk för fördröjningar på grund av krav på kompletteringar av redovisade naturvärden.

Ett syfte med förslaget sägs vara att förhindra mer omfattande krav utifrån miljöbalkens kunskapskrav. Genom att införa ett kunskapskrav i skogsvårdslagen menar man att miljöbalkens kunskapskrav inte blir tillämpligt. LRF menar att miljöbalkens kunskapskrav ändå inte är tillämpligt på samma sätt för pågående markanvändning (se ovan, kap 13). Utredningen drar samtidigt slutsatsen att oberoende av ett kunskapskrav i skogsvårdslagen är miljöbalkens kunskapskrav tillämpligt fullt ut när åtgärden omfattas av samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken. En sådan tolkning innebär att ett kunskapskrav i skogsvårdslagen helt förlorar sitt syfte. Nästan alltid när det finns naturvärden av betydelse att redovisa anses skogsbruksåtgärder omfattas av samrådskrav enligt 12 kap 6 § miljöbalken.

LRF är starkt kritiskt till förslaget att underrättelse till Skogsstyrelsen om avverkning, uttag av skogsbränsle eller skyddsdikning inte längre ska utgöra en anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Det innebär att skogsägare parallellt med en avverkningsanmälan ska göra en separat samrådsanmälan enligt 12 kap 6 § miljöbalken. Man lägger därmed ett ytterligare ansvar på skogsägaren att göra den subjektiva bedömningen om avverkningen får så stor påverkan på naturmiljön att den kräver samråd. Ett ansvar som dessutom är straffsanktionerat. För att inte riskera att bryta mot lagen kommer sannolikt många skogsägare känna sig tvungna att schablonmässigt även göra en 12:6-anmälan i samband med avverkningsanmälan, vilket även kommer att innebära en ökad belastning på myndigheterna.

14.3 Förslag om kunskapsunderlag och inventeringar

LRF är starkt kritiskt till förslaget om en ”naturmiljöbeskrivning” som endast omfattar små- och mellanskogsbruket, inte är valfritt och som syftar till att utgöra kunskapsunderlag för skogsägares frivilliga avsättningar och hänsyn. Detta är en uppenbar misstroendeförklaring mot de skogsägare som låtit ta fram gröna skogsbruksplaner där bl.a. frivilliga avsättningar redan valt ut. Här tycks man göra bedömningen att staten är bättre lämpad att välja ut områden för sådana frivilliga avsättningar. En förutsättning för att den här typen av inventering ska vara acceptabel är därför att den ska ses som ett erbjudande som skogsägare kan välja. På det sättet tar man tillvara skogsägarens drivkrafter.

Den föreslagna inventeringen syftar även till att ge underlag till ”alla skogens aktörer” för att uppnå konnektivitet i landskapet. Ett sådant synsätt medför att andra intressenter ska kunna sätta press på skogsägare att bevara områden man inte själv planerat att bevara. Inventeringen riskerar därmed att medföra samma konsekvenser som nyckelbiotopsinventeringen.

LRF anser att det vore olämpligt att naturvärdesinventeringar skrivs in som ett generellt uppdrag i Skogsstyrelsens instruktion. Istället bör det klargöras i särskilda regeringsuppdrag vilken typ av inventeringar som ska genomföras.

LRF anser att det är rimligt att staten inventerar naturvärden i den omfattning som behövs för samhällets mål om ytterligare formellt skydd, och att de data man samlar in då hanteras som arbetsmaterial. Det förutsätter dock att samhällets mål om avsättningar först beslutats politiskt och att myndigheterna därefter ges ett uppdrag att inventera sådana värden.

14.4 Kortare handläggningstider hos Skogsstyrelsen

LRF ser det som önskvärt att Skogsstyrelsens handläggningstider kortas. Förslagets fördelar står dock inte alls i proportion till nackdelarna med det kunskaps- och redovisningskrav som föreslås och som motiverar en kortare handläggningstid.

I praktiken riskerar dessutom förslaget medföra handläggningstider som ofta blir minst lika långa och som dessutom blir mer oförutsägbara. Detta av flera skäl:

- Handläggningstiden föreslås kunna förlängas till 8 veckor när särskilda skäl föreligger vilket är längre än vad som gäller idag.
- Handläggningstiden börjar inte räknas förrän anmälan anses fullständig. I förslaget om nytt kunskaps- och redovisningskrav föreslås att Skogsstyrelsen ska kunna begära in kompletteringar av handlingarna.

Med erfarenhet av hur sådana kompletteringskrav hanterats i andra branscher finns en risk att detta innebär påtagliga fördröjningar.

- Genom att skogsägare med utredningens förslag själva förväntas bedöma vilka åtgärder som omfattas av samrådsplikt enligt 12 kap 6 § miljöbalken är risken stor att många schablonmässigt känner sig tvingade att anmäla avverkningar för att inte riskera att bryta mot lagen. Då blir handläggningstiden ändå 6 veckor.

LRF: förslag att samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken inte alls ska omfatta skogsbruksåtgärder

LRF menar att det saknas skäl för att samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken ska omfatta skogsbruksåtgärder. Bestämmelsen omfattar sådana verksamheter och åtgärder som inte omfattas av annan tillstånds- eller anmälningsplikt enligt miljöbalken. Bestämmelsen är en form av slasktratt som syftar till att fånga upp verksamheter som inte på prövas på annat sätt. Även om exempelvis avverkningar, skyddsdikning eller uttag av skogsbränsle inte omfattas av annan anmälningsplikt enligt miljöbalken ska de anmälas enligt skogsvårdslagen och Skogsstyrelsen får därmed möjlighet att bedriva tillsyn och meddela nödvändiga förelägganden eller förbud. Eftersom samma myndighet är tillsynsmyndighet för båda lagstiftningarna i dessa fall bidrar miljöbalkens anmälningsplikt inte till någon nytta.

Genom att i 12 kap 6§ miljöbalken ange att bestämmelsen inte omfattar skogsbruksåtgärder slipper man dubbla anmälningar och man begränsar risken att myndigheterna lägger över ett utredningsansvar på skogsägare med hänvisning till miljöbalkens kunskapskrav. Det möjliggör dessutom en faktisk förkortning av Skogsstyrelsens handläggningstider.

Kap 15. Balans mellan brukande och skydd i fjällnära skog

15.6 Förslag till tydligare lagstiftning för tillstånd till avverkning i fjällnära skog

Det är bra att utredningen vill tydliggöra att skogsbruk är pågående markanvändning även i fjällnära skog och att man vill att ersättningen ska behandlas redan i tillståndsbeslutet.

Av författningskommentarerna framgår dock att endast den hänsyn som går utöver den så kallade intrångsbegränsningen ska ersättas. Detta är en felaktig och olämplig syn då skogsägaren förlorar rätten till skogsbruk för all framtid när beslutet skrivs in i fastighetsregistret. Eftersom den del där skogsbruk inte längre utgör pågående markanvändning i praktiken kommer ges ett formellt skydd genom inskrivningen i fastighetsregistret, måste den delen betraktas som

berörd del i sammanhanget. Detta i likhet med om man skulle gett den berörda delen ett formellt skydd genom reservat eller biotopskydd.

Kap 16. Staten gör en stor investering i fjällskogen

LRF anser att förslaget om ytterligare mycket omfattande avsättningar i och i närheten av fjällnära skog vore ett dåligt nyttjande av statliga medel. Det skulle inte medföra den nytta för biologisk mångfald och andra näringsverksamheter, som utredningen lyfter fram. Risker är uppenbara att förslaget försvårar för människor att bo och verka i fjällkommunerna.

Förutom att skapa direkta arbetstillfällen bidrar skogsbruket till en viktig infrastruktur i delar av landet där detta är en bristvara. Den brukningsbara skogen fungerar också som en säkerhet för många investeringar och verksamheter i detta område. Skog som har ett ekonomiskt värde för markägaren bidrar i större grad som säkerhet när investeringar ska göras lokalt.

Ytterligare en aspekt som talar mot ytterligare omfattande avsättningar i fjällnära skog är att det riskerar att förskjuta ägandet av skogen till skogsbolagens fördel och på bekostnad av enskilda skogsägare. Skogsbolag som avstår skog för reservat har enligt jordförvärvslagen möjlighet att köpa ny skog. Sådan skog kan köpas i andra delar av landet. Enskilda skogsägare har sällan möjlighet att konkurrera på lika villkor som skogsbolag när skogsfastigheter även kan säljas till juridiska personer. Det gör att utvecklingen bidrar till att en större andel av skogsmarken kommer att ägas av skogsbolag.

LRF menar att alla eventuella avsättningar, även ifjällnära skog, måste bygga på skogsägarens medgivande. Även om skyddet baseras på frivillighet kommer många skogsägare vara villiga att låta skogen omfattas av formellt skydd.

LRF ställer sig tveksamma till bedömningen att omfattande skogsavsättningar i området skulle leda till väsentligt ökad turism. Det finns redan mycket stora skogsavsättningar i den fjällnära regionen, och det är knappast bristen på skyddad skog som avhåller turister från att komma. Det finns studier som visar att skyddade områden är en dålig utvecklingsstrategi i perifera områden – de ger inte sysselsättning i större grad. Turismdestinationer läggs istället där det finns en infrastruktur som åstadkommit genom resursutvinning och som ger tillgänglighet i de perifera områdena⁴.

Även om det är turism man vill gynna vinner man på att begränsa sig till skydd där markägaren gett sitt medgivande. Den som exempelvis vill bedriva turistverksamhet behöver kunna styra var anläggningar, vägar, skoterleder,

---

⁴ J Byström 2019, Tourism Development in Resource Peripheries - Conflicting and Unifying Spaces in Northern Sweden, Umeå universitet.

stugor med mera ska ligga. Då riskerar reservats- eller nationalparksbestämmelser ett hinder.

Möjligheten till ersättningsmark för de skogsägare som önskar är viktigt. Det är angeläget om attensilda skogsägare ges minst samma möjlighet till ersättningsmark som skogsbolag. Förutsättningarna för detta skulle öka om det görs som flerpartsbyten där alla skogsägare kan delta snarare än ett markförsäljningsprogram för Sveaskog.

Kap 17. Konsekvenser av utredningens förslag

Utredningens konsekvensanalys är bristfällig vad gäller sysselsättning, klimat och landsbygdsutveckling. Likaså saknas analyser av alternativa lösningar för stärkt äganderätt, miljöhönsyn och skogens möjlighet att bidra till en bioekonomi.

Exempelvis saknas analyser av vad det betyder om den brukningsbara skogen inte längre kan fungera som säkerhet i annat företagande på landsbygden, eller vilket betydelse det får om en mindre andel av skogsmarken ägs av enskilda. De långsiktiga effekterna för landsbygden av att stora områden inlöses belyses inte.

För LRF/LRF Skogsägarna

Magnus Kindbom
Skogsdirektör

Gunnar Lindén
Naturvårdspolitisk expert

Bilaga

Yttrande om kunskapskravet av Karin Åhman (professor i statsrätt) och Girion Blomdahl (advokat och doktorand i fastighetsrätt)